

25.juni 2019

Sagsnr.
2019-0054782

Dokumentnr.
2019-0054782-24

Sagsbehandler
Jane Frøjk Johansen
Louise Truels Avnstrøm
Sofie Østerrøgild Bødker
Trine Camilla Bagge
Vestergaard
Martha Mosegaard Kristiansen
Jacob Hviid Hornnes

Sammenfatning af analyser af økonomisk fattige børn og familier i København

Den Tværgående Analyseenhed (ØKF) har udarbejdet en række analyser af forbindelse med besvarelse af medlemsforslaget om handlingsplan for at mindske antallet af fattige børn i København. I nærværende notat præsenteres analysernes hovedkonklusioner, *jf. boks 1*.

Boks 1: Analysernes hovedkonklusioner

Målgruppeanalyse af økonomisk fattige familier i København

Børn i relativ fattigdom

- Ca. 6 pct. af børnene i Københavns Kommune var økonomisk "1-årsfattige" i 2017 ved brug af Danmarks Statistiks indikator for relativ fattigdom (ca. 6.300 børn).
- Ca. 1,5 pct. af alle børnene i Københavns Kommune var økonomisk "3-årsfattige" i 2017, dvs. fattige i 3 år eller mere iflg. Danmarks Statistiks indikator for relativ fattigdom (ca. 1.400 børn).
- København ligger over landsgennemsnittet for både 1-årsfattige børn (5 pct.) og 3-årsfattige børn (1,1 pct.).

Udviklingen i antallet af "1-årsfattige" og "3-årsfattige" børn

- Gruppen af 1-årsfattige børn i København er steget med 35 pct. fra 2015-2017. Tilsvarende stigning ses på landsplan.
- Stigningen i 1-årsfattige børn udgøres i høj grad af en stigning i børn med en forælder, der er på kontanthjælp (knap 75 pct. af stigningen fra 2015-2016 og knap 70 pct. fra 2016-2017).
Udviklingen i 3-årsfattige børn har været stabil både i København og på landsplan i perioden 2010-2017. Dog ses en svag stigning i andelen af 3-årsfattige børn i København fra 2015-2017, og en større stigning på landsplan i samme periode.

Økonomisk fattige forældres forsørgelsesgrundlag

- Børn er i høj grad 1-årsfattige og 3-årsfattige, fordi deres forældre står uden beskæftigelse (1-årsfattige børn: 16 pct. af forældrene var i beskæftigelse i 2017 som *hyppigste* indkomstkilde. 3-årsfattige børn: 17 pct. af forældrene).
- En stor andel af forældrene modtog offentlige forsørgelsesydelse som *hyppigste* indkomstkilde i 2017 (55 pct. af 1-årsfattige forældre, 44 pct. af 3-årsfattige forældre). Kontanthjælp er den hyppigste ydelse. Forældrene er derimod i mindre grad på integrationsydelse som *hyppigste* indkomstkilde (3 pct. af 1-årsfattige forældre og 2 pct. af de 3-årsfattige forældre).

Den tværgående analyseenhed

Københavns Rådhus, Rådhuspladsen
1
1599 København V

EAN nummer
5798009800206

- Mange af forældrene er selvforsørgende som *hyppigste* indkomstkilde (29 pct. af 1-årsfattige forældre, 39 pct. af 3-årsfattige forældre).

Økonomisk fattige forældre berørt af kontanthjælpsloftet

- 26 pct. af alle 1-årsfattige børn i 2017 havde en forælder, der var berørt af nedsat boligstøtte som følge af kontanthjælpsloftet. Den Tværgående Analyseenhed og Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen har ikke adgang til data, der kan opgøre antallet af forældre, der er nedsat i *særlig støtte* følge af kontanthjælpsloftet. Derfor vil der være flere fattige børn, der vil have en forælder der er berørt af kontanthjælpsloftet.

Økonomisk fattige familier berørt af 225-timersreglen og sanktioner

- Den Tværgående Analyseenhed eller Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen har ikke adgang til registerdata, der gør det muligt at opgøre antallet af fattige forældre berørt af 225-timersreglen. Ifølge Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningens opgørelse har i alt 1.360 borgere i København fået nedsat deres ydelse som følge af 225-timersreglen, og 91 havde fået stoppet deres ydelse helt i 2018.
- 19 pct. af de 1-årsfattige forældre, som Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen havde kontakt med i 2017, blev sanktioneret (1-årsfattige børn: 16 pct. berørt 3-årsfattige børn: 13 pct. berørt).

Karakteristika for børn, der opfylder definitionen for relativ fattigdom

- Økonomisk fattige børn er i høj grad af ikke-vestlig herkomst (1-årsfattige børn: 59 pct. og 3-årsfattige børn: 67 pct.). Der er en høj andel af børnene, der lever i familier med én forsørger (1-årsfattige børn: 57 pct. og 3-årsfattige børn: 48 pct.).
- Økonomisk fattige børn bor i høj grad i boligområder på statens ghettoliste. I alt boede 40 pct. af de 1-årsfattige børn i et ghetto- eller monitoreringsområde i 2017 og 43 pct. af de 3-årsfattige børn.
- Økonomisk fattige børn oplever i højere grad end andre børn sociale udfordringer i familien (forebyggende foranstaltninger til 1-årsfattige familier: 16 pct. og til 3-årsfattige familier: 12 pct.). Det overordnede billede er dog, at det langt fra er flertallet af økonomisk fattige familier, hvor der samtidig er *registrerede* sociale problemer.

Analyse af indsatser til at bringe økonomisk fattige forældre i beskæftigelse

- Kommunen har begrænset handlerum i medfør af lovgivningens rammer ift. at yde varig økonomisk støtte til fattige familier, så de løftes ud af fattigdom. Vejen ud af fattigdom er i høj grad at de fattige forældre kommer i beskæftigelse.

Økonomiske fattige forældres beskæftigelse

- Samlet set havde godt hver femte af både de 1-års- og 3-årsfattige forældre, som ikke havde beskæftigelse som *hyppigste* indkomstkilde, været i beskæftigelse i løbet af 2017. De fattige forældre var i 2017 typisk ansat i brancher med en høj andel af ufaglærte-.

Beskæftigelsesindsatser til økonomisk fattige forældre i 2017

- De fattige forældre, som har modtaget tilbud i BIF i 2017, har hyppigst modtaget *Vejledning og opkvalificering*. Der er i litteraturen enighed om, at virksomhedsrettede indsatser er mest effektive til at få ledige i beskæftigelse. Københavns Kommune har siden budgetaftalen for 2016 været i gang med en større omstilling til mere virksomhedsrettede indsatser. Der er generelt sket en stigning i brugen af virksomhedspraktik, løntilskud og nytteindsats i København fra 2017-2019.
- Cirka 70 pct. af de 1-årsfattige, som var selvforsørgende som *hyppigste* indkomstkilde, var *ikke* i kontakt med BIF. Blandt de 3-årsfattige var det godt 85 pct. af de selvforsørgende, der ikke var i kontakt med Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen.
- I en række kommuner, herunder Københavns Kommune, er der afprøvet forsøg med opsøgende beskæftigelsesindsats for selvforsørgende indvandrere, der lever af ægtefællens indkomst. Evalueringer af projekterne viser positive effekter på beskæftigelse.

Analyse af indsatser til fattige børn til at afbøde konsekvenser af fattigdom

- Fattige børn i København er i mindre grad end andre børn tilknyttet vuggestue og børnehave. Tilknytning til vuggestue og børnehave kan forbedre barnets forudsætninger for sprogudvikling og skolegang. Børne- og Ungdoms-forvaltningen (BUF) har fokus på at styrke tilknytning af udsatte børn og unge til daginstitutioner.
- Fattige børn er i langt mindre grad tilknyttet vuggestue eller
- Fattige børn og unge er i mindre grad end andre børn i fritidsjob. Fritidsjob kan forbedre barnets chance for at gennemføre en uddannelse og senere få beskæftigelse. Socialforvaltningen (SOF) og BIF har allerede en række indsatser målrettet at få udsatte unge i fritidsjob.
- Fattige børn deltager i mindre grad i fritidsaktiviteter end andre børn. Deltagelse i foreningsliv og idrætsliv kan bidrage til at afbøde konsekvenser af fattigdom.

Målgruppeanalyse af økonomisk fattige familier i København

Opgørelse af fattigdom

Der er ikke en officiel national fattigdomsgrænse i Danmark.

Danmarks Statistik har udviklet en fattigdomsindikator for relativ fattigdom i forbindelse med FN's bæredygtighedsmål i 2018, som nærværende analyse tager udgangspunkt i, dog med mindre justeringer. Danmarks Statistiks opgørelse er baseret på, om man har haft en indkomst og en nettoformue under lavindkomstgrænsen (fastsat til halvdelen af medianindkomsten i året). Opgørelsen er eksklusiv studerende som hovedforsørgere, og den opgør fattige i året, her kaldet "1-årsfattige". For mange vil økonomisk fattigdom opgjort ved Danmarks Statistiks fattigdomsindikator være en midlertidig situation. Derfor opgøres tillige "3-årsfattige", dvs. personer der har oplevet fattigdom i 3 år eller mere.

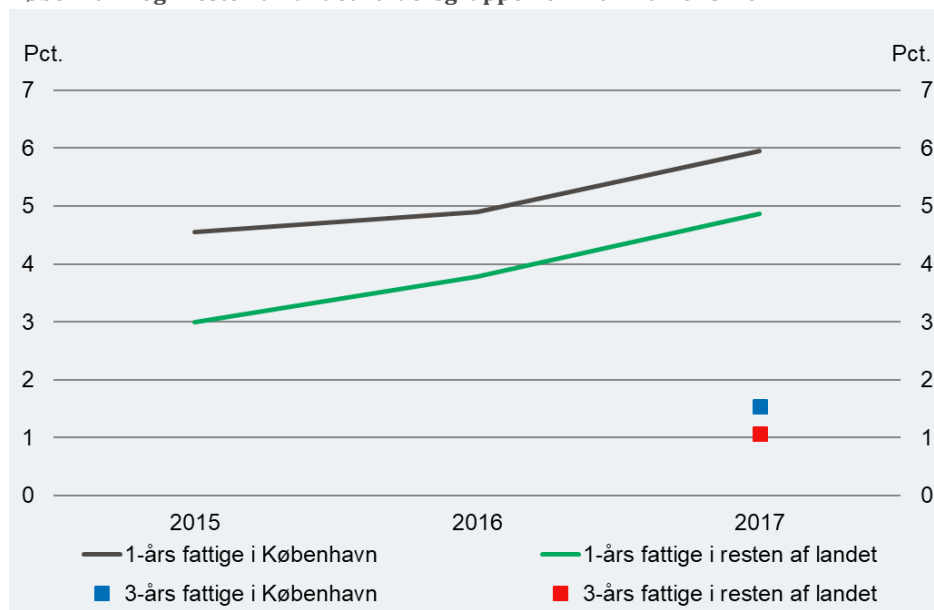
Børn i relativ fattigdom

Der var 6.300 børn i København, der var økonomisk "1-årsfattige" i 2017 ved brug af Danmarks Statistisk indikator for relativ fattigdom. Det svarer til, at knap 6 pct. af alle børn i kommunen er under Danmarks Statistiks indikator for relativ fattigdom. København ligger dermed over landsgennemsnittet for 1-årsfattige, der ligger på knap 5 pct. Gruppen af 1-årsfattige børn i København steg med 35 pct. fra 2015 til 2017. Der ses tilsvarende stigning på landsplan, jf. figur 1¹.

I 2017 havde 1.400 af børnene oplevet økonomisk fattigdom i 3 år eller mere. Det svarer til, at ca. 1,5 pct. af alle børnene i København i 2017 var økonomisk "3-årsfattige" ved brug af Danmarks Statistiks indikator for relativ fattigdom (22 pct. af 1-års gruppen). København ligger derfor over landsgennemsnittet for 3-årsfattige (1,1 pct.).

¹ Økonomi- og Indenrigsministeriet følger udviklingen i lavindkomstgruppen i den årlige publikation "Fordeling og Incitament" ¹. Her ses også en relativt stor stigning fra 2015-2016 i andelen af befolkningen, der befinder sig i lavindkomstgruppen i ét år (18 pct.), og en svag stigning i andelen af befolkningen, der er i lavindkomstgruppen i tre år eller mere.

Figur 1. Udviklingen i andelen af 1-års fattige og 3-årsfattige (udestår) børn i København og i resten af landet i aldersgruppen 0-17 år fra 2015-2017.

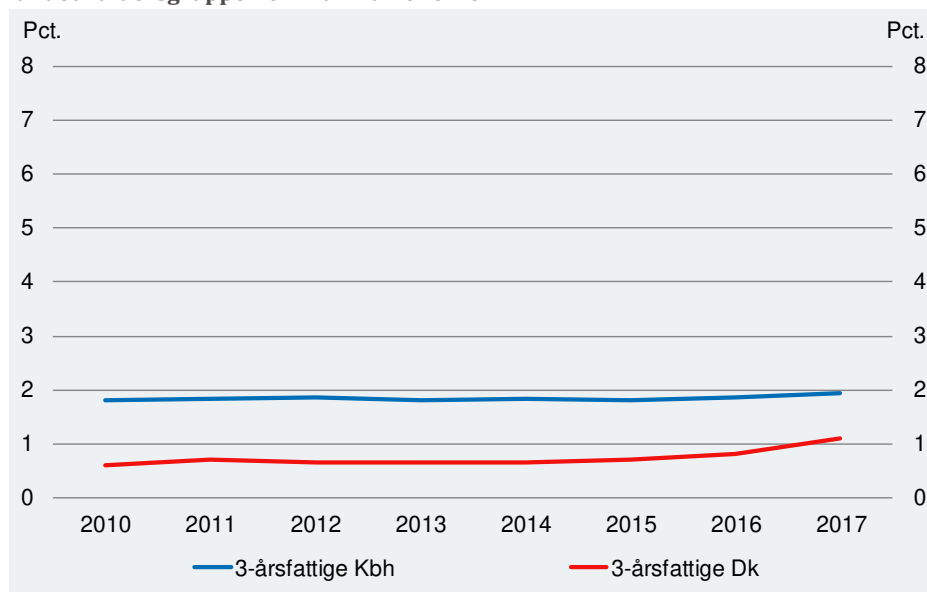

Kilde: Egne beregninger pba. data fra Danmarks Statistik

Udviklingen i 3-årsfattige børn har været stabil både i København og på landsplan i perioden 2010-2017. Dog ses en svag stigning i andelen i 3-årsfattige børn i København fra 2015 og frem til 2017 og en stærkere stigning på landsplan i samme periode, *jf. figur 2*².

² Årsagen til, at niveauet i andelen af 3-årsfattige børn i København og på landsplan ligger lidt højere end opgørelsen i 2017 med Danmarks Statistiks indikator i figur 1, er, at det som følge af manglende datatilgængelighed har været nødvendigt at opgøre formuekriteriet anderledes end, hvad Danmarks Statistik gør.

Figur 2. Udviklingen i andelen af 3-årsfattige børn i København og i resten af landet i aldersgruppen 0-17 år fra 2010-2017.

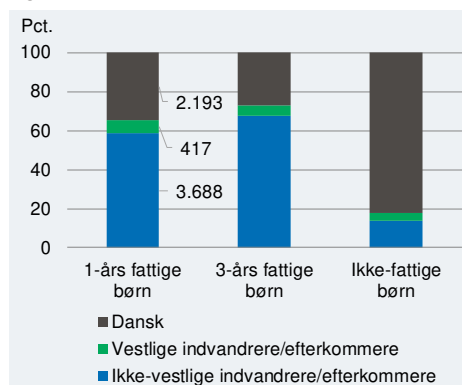

Kilde: Egne beregninger pba. data fra Danmarks Statistik.

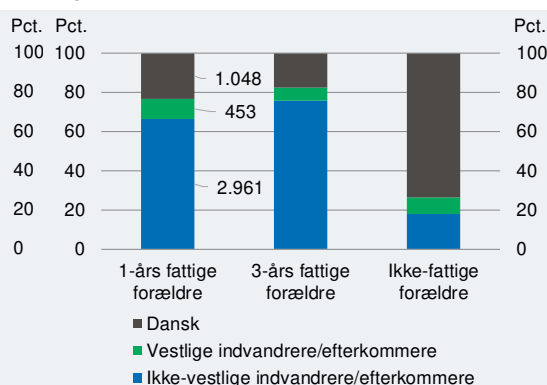
Herkomst for børn i relativ fattigdom

De fattige børn er i høj grad af ikke-vestlig herkomst. 59 pct. af de 1-årsfattige børn er i høj grad af ikke-vestlig herkomst (67 pct. af de 3-årsfattige børn), jf. figur 3. Tilsvarende har hovedparten af de fattige forældre ikke-vestlig herkomst i 2017, jf. figur 4.

Figur 3. Børnenes herkomst i København i 2017

Figur 4. Forældrenes herkomst i København i 2017

Anm.: Datamærkerne angiver de absolutte antal for grupperne 1-års fattige børn og 1-års fattige forældre.

Kilde: Egne beregninger pba. data fra Danmarks Statistik

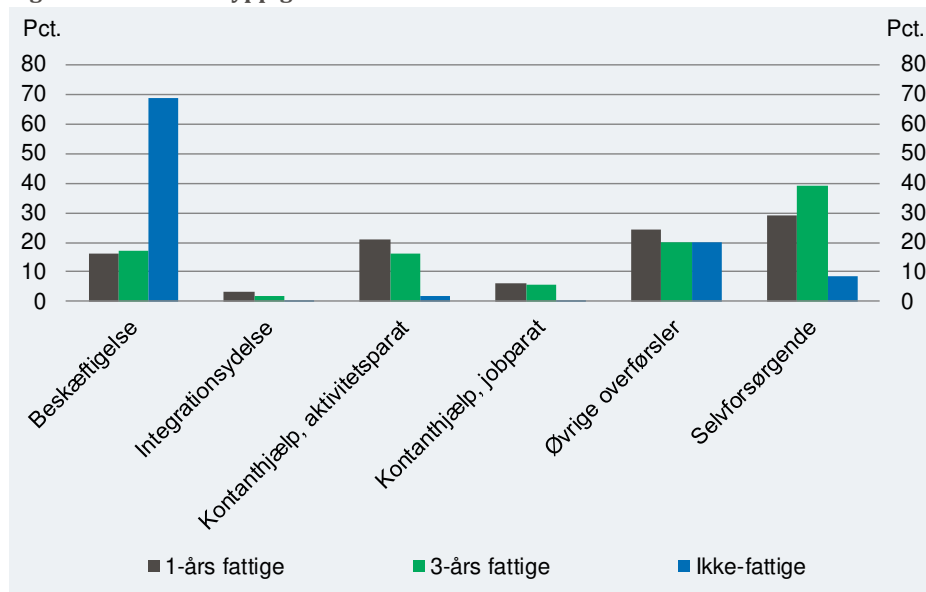
Forældrenes forsørgelsesgrundlag

Børn er i vid udstrækning 1-årsfattige og 3-årsfattige, fordi deres forældre står uden beskæftigelse. Kun 16 pct. af de 1-årsfattige forældre og 17 pct. af de 3-års fattige forældre var i beskæftigelse som hyppigste indkomstkilde i 2017. 55 pct. af de 1-årsfattige

forældre og 44 pct. af de 3-årsfattige forældre modtog offentlige forsørgelsesydelse som *hyppigste* indkomstkilde i 2017, særligt kontanthjælp. Knap 40 pct. af de 1-årsfattige børn (2.450 børn) har minimum en forælder på kontanthjælp som hyppigste indkomstkilde. Omtrent en tredjedel af de 3-årsfattige børn (knap 460 børn) har en forælder, der er på kontanthjælp.

De fattige forældre er i mindre grad på integrationsydelse (3 pct. af de 1-årsfattige forældre og 2 pct. af de 3-årsfattige forældre), *jf. figur 5*. Den relativt lave andel børn med forældre på integrationsydelse kan henføres til, at langt de fleste på integrationsydelse i København ikke har børn (omtrent en fjerdedel af de godt 1700 på integrationsydelse i København har børn).

Figur 5. Forældres hyppigste indkomstkilde i 2017

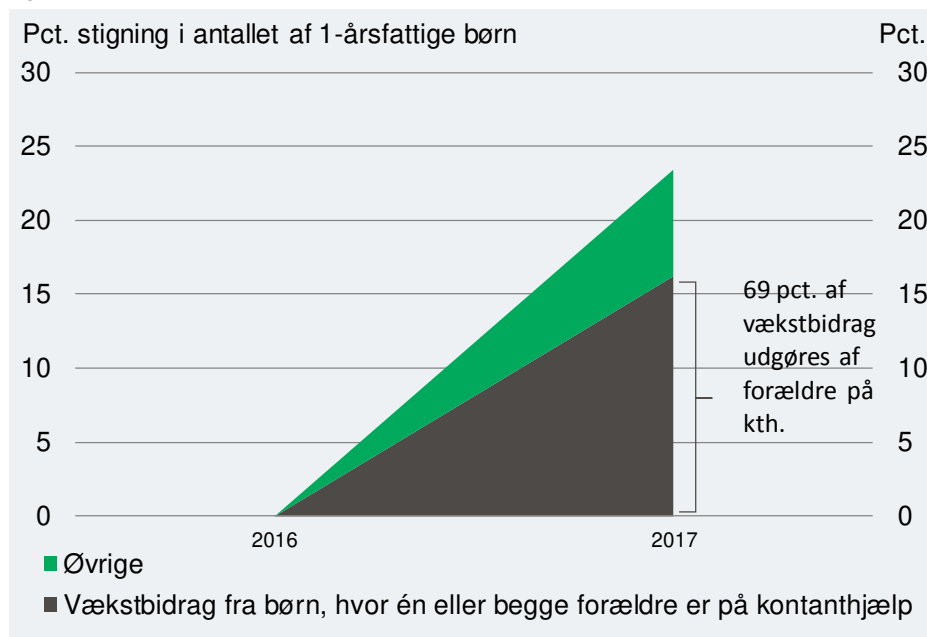

Anm: Hyppigste indkomstkilde angiver den ydelse eller tilstand, de fattige forældre var i i størstedelen af 2017. Dette er defineret i DREAM-databasen.

Kilde: Egne beregninger pba. data fra Danmarks Statistik

Stigningen i antallet af 1-årsfattige børn fra 2016 til 2017 kan i høj grad henføres til en stigning i antallet af børn med mindst en forælder på kontanthjælp. Fra 2016-2017 steg antallet af 1-årsfattige børn med ca. 23 pct. (fra knap 5 til knap 6 pct. af alle børn i Københavns Kommune). Heraf kan 16 pct.-point, svarende til 69 pct. af stigningen fra 2016-2017 henføres til børn, der har mindst én forælder på kontanthjælp (aktivitetsparat og jobparat), *jf. figur 6*.

Figur 6: Stigningen i børn, der har mindst en forælder på kontanthjælp, 2016-2017

Anm: Hyppigste indkomstkilde angiver den ydelse eller tilstand, de fattige forældre var i i størstedelen af 2017. Dette er defineret i DREAM-databasen.

Kilde: Egne beregninger pba. data fra Danmarks Statistik

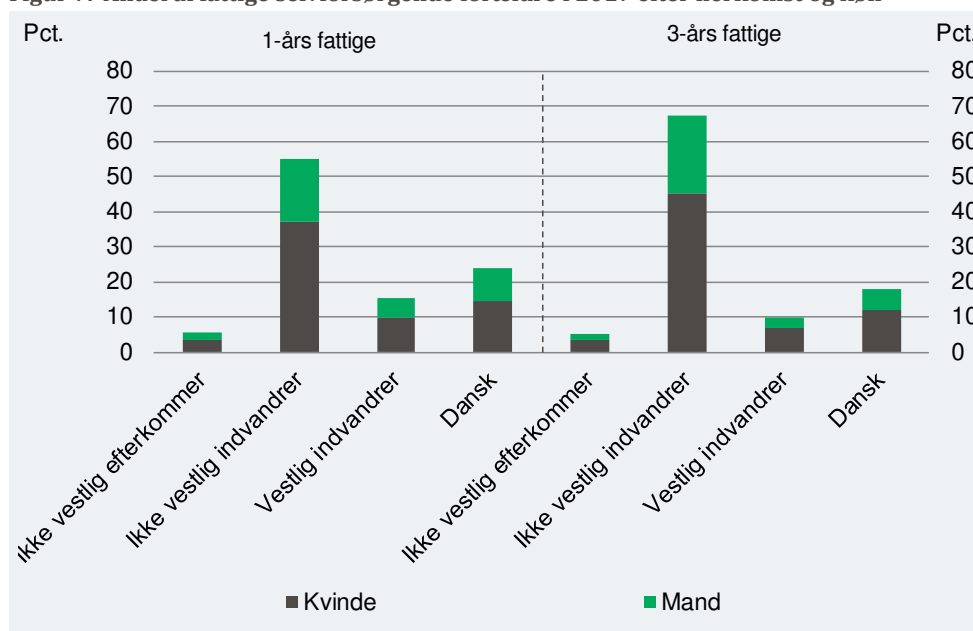
Selvforsørgende

Mange af forældrene er selvforsørgende, dvs. der er ikke registreret et forsørgelsesgrundlag i form af lønindkomst eller offentlig forsørgelse. 29 pct. af 1-årsfattige forældre og 39 pct. af 3-årsfattige forældre havde selvforsørgelse som *hyppigste* indkomstkilde i 2017³. 35 pct. af de 1-årsfattige børn (knap 2.200 børn) og knap halvdelen af de 3-årsfattige børn (knap 670 børn) havde én eller begge forældre, der var selvforsørgende som hyppigste indkomstkilde.

De selvforsørgende forældre er i høj grad af ikke-vestlig herkomst og i høj grad kvinder (gælder både 1-års og 3-årsfattige), *jf. figur 7*. Beskæftigelsesindsatser rettet mod selvforsørgende forældre, herunder særligt forældre af ikke-vestlig herkomst er et oplagt indsatsområde.

³ Der var dog 22 pct. af de selvforsørgende 1-årsfattige forældre og 26 pct. af de 3-årsfattige forældre, der havde nettooverskud i en virksomhed, og derfor var selvstændige.

Figur 7. Andel af fattige selvforsørgende forældre i 2017 efter herkomst og køn

Kilde: Egne beregninger pba. data fra Danmarks Statistik

Kontanthjælpsloftet

26 pct. af de 1-årsfattige børn havde en forælder der var berørt af kontanthjælpsloftet i forhold til nedsat boligstøtte i 2017, jf. figur 8. Samlet set er godt 18 pct. af de 3-årsfattige børn i en familie, der er berørt af kontanthjælpsloftet via nedsat boligstøtte i 2017.

Den Tværgående Analyseenhed og Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen har ikke adgang til data, der kan opgøre antallet af forældre, der er nedsat i *særlig støtte* som følge af kontanthjælpsloftet. Derfor er analysens opgørelse et underestimat i forhold til antal fattige børn berørt af kontanthjælpsloftet. En opgørelse fra KL viser, at 28 pct. af de borgere, som er berørte af kontanthjælpsloftet i København i 2018, alene er berørt af nedsættelse af ydelsen særlig støtte.

225-timersregel og sanktioner

Det er ikke muligt via de registre, som Den Tværgående Analyseenhed har adgang til at opgøre, hvor mange af de 1-årsfattige og 3-årsfattige forældre, der er berørte af 225-timersreglen,

Ifølge Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningens opgørelse var der i alt 1.360 borgere i København, der havde fået nedsat deres ydelse, og 90 borgere, der havde fået stoppet deres ydelse helt i 2018 jf. tabel 1. Det svarer til, at 8 pct. af alle i kontanthjælpsgruppen, dvs.

på kontanthjælp, uddannelseshjælp eller integrationsydelse i København, var berørt af 225-timersreglen

Tabel 1 Antal berørte af 225-timersreglen i 2018

Antal i hele kontanthjælpsgruppen i KK i 2018	17.974
Nedsat i ydelse som følge af 225-timersreglen	1.360
Stoppet ydelse som følge af 225-timersregel	90

Kilde: Jobindsats og BIF's egne opgørelser

16 pct. af de 1-årsfattige børn og 13 pct. af de 3-årsfattige børn havde en forælder, der var berørt af sanktioner i 2017, *jf. tabel 2*.

Tabel 2 Sanktioner i Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen for fattige forældre 2017

	Andel af fattige forældre, der bliver sanktioneret	Andel af fattige forældre med kontakt til BIF, der bliver sanktioneret	Gennemsnitligt antal sanktioner	Andel børn, hvis forældre er sanktioneret
1-års fattige	12 pct.	19 pct.	2,6	16 pct.
3-års fattige	8 pct.	19 pct.	2,4	13 pct.

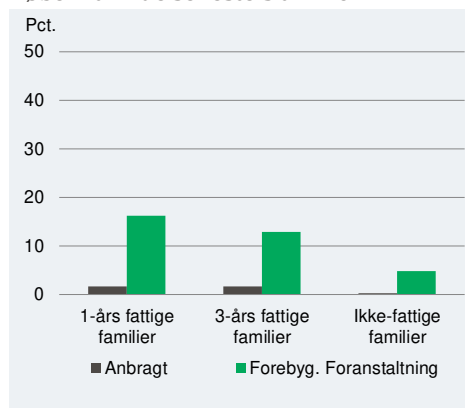
Kilde: Danmarks Statistik; Targit og egne beregninger

Sociale udfordringer for fattige familier

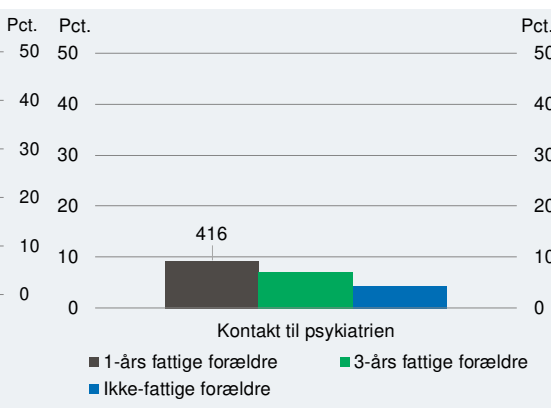
De økonomisk fattige børn oplever i højere grad end andre københavnske børn sociale udfordringer i familien. Det gælder både for de 1-årsfattige og de 3-årsfattige familier målt på fx sociale foranstaltninger (16 pct. af de 1-års fattige familier og 13 pct. af de 3-års fattige familier) samt psykiske lidelser (9 pct. af de 1-årsfattige forældre), *jf. figur 10 og 11*.

Det overordnede billede er, at det langt fra er alle 1-årsfattige og 3-årsfattige familier, hvor der samtidig er *kendte* sociale problemer. Analysen giver ikke det fulde billede af sociale udfordringer, pga. af analysens afgrænsning og datatilgængelighed.

Figur 10. Familier berørt af anbringelser og forebyggende foranstaltninger i København de seneste 5 år i 2017

Figur 11. Forældre i kontakt med sygehuspsykiatrien de seneste 5 år i 2017

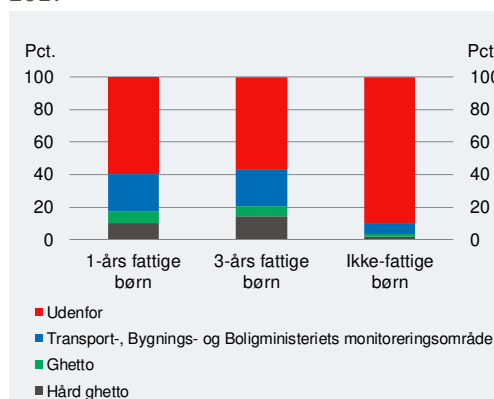
Anm.: Datamærkerne angiver de absolutte antal for grupperne 1-års fattige børn og 1-års fattige forældre.
Kilde: Egne beregninger pba. data fra Danmarks Statistik

De fattige familiers bosætning i udsatte områder

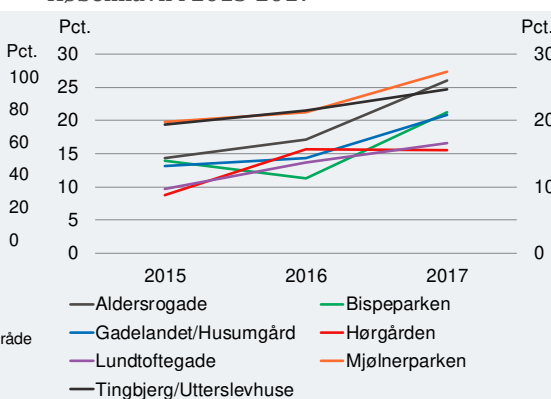
De 1-års- og 3-årsfattige børn boede i 2017 i høj grad i boligområder på statens ghettoliste. I alt boede 40 pct. af de 1-årsfattige børn i et ghettoområde eller i et område på statens monitoreringsliste (43. pct. blandt 3-årsfattige børn), jf. figur 12.

I boligområder på statens ghettoliste var op til 27 pct. af alle børn i boligområdet i 2017 1-årsfattige. I alle boligområder på statens ghettoliste ses en stigning i andelen af 1-årsfattige børn i området i perioden 2015-2017, bortset fra Hørgården, der har oplevet et mindre fald i andelen fra 2016 til 2017, jf. figur 13. Det vil derfor være relevant at indtænke/koordinere indsatser for fattige børn i relation til arbejdet med parallelsamfund og politik for udsatte byområder.

Figur 12. Børn fordelt på boligområder på statens ghettoliste og monitoreringsliste i 2017

Figur 13. Udvikling i andelen af 1-års fattige børn i boligområder på statens ghettoliste i København i 2015-2017

Kilde: Egne beregninger pba. data fra Danmarks Statistik

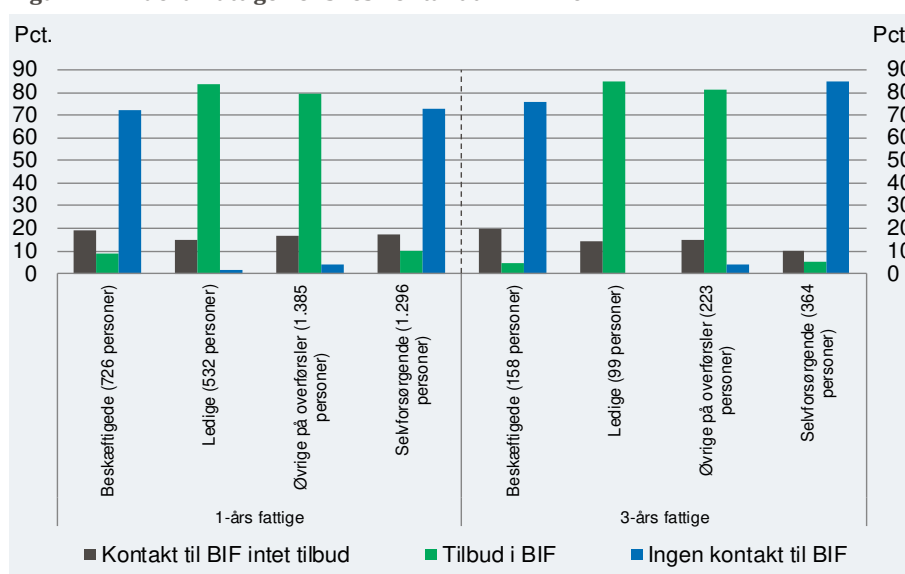
Analyse af indsatser til at bringe de økonomisk fattige forældre i beskæftigelse

Børnene er i høj grad økonomisk fattige, fordi deres forældre står uden for arbejdsmarkedet. Derfor er der gennemført en analyse af, hvilke beskæftigelsesindsatser forældrene har modtaget og hvilke tiltag, der kan bidrage til, at forældrene kommer i beskæftigelse. Derudover er det undersøgt, hvad det er muligt at give familierne i økonomisk støtte.

Beskæftigelsesindsatser for de økonomisk fattige forældre i 2017

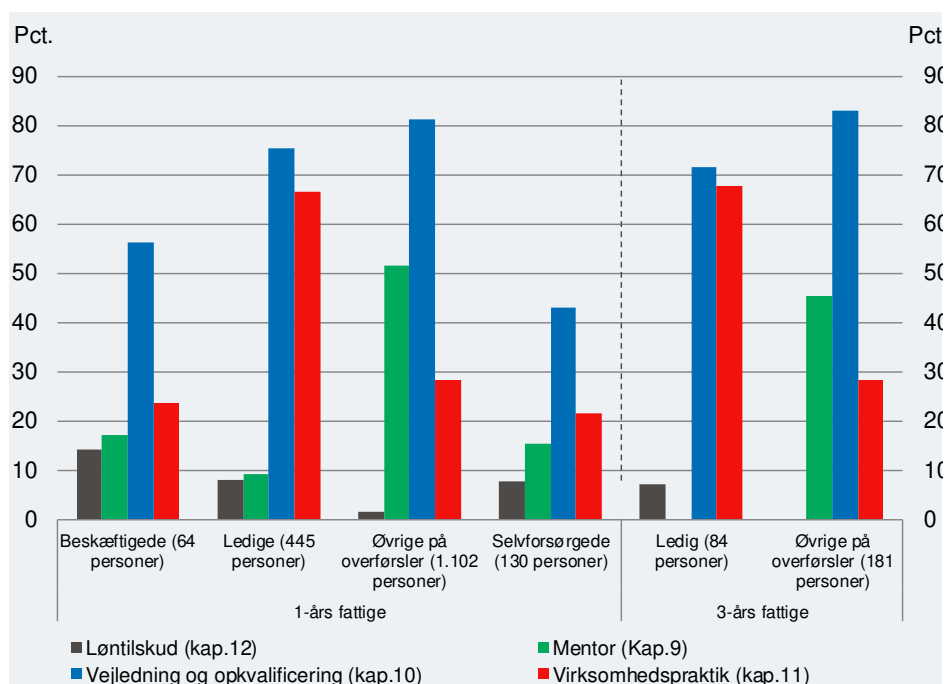
I 2017 var Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen i kontakt med hovedparten af de ledige forældre (jobparate kontanthjælps- og dagpengemodtagere) og øvrige på overførsler (aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere mv.). Cirka 70 pct. af de 1-årsfattige, som var selvforsørgende, var *ikke* i kontakt med Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen (ca. 900 af de 1-årsfattige forældre). Blandt de 3-årsfattige var det endnu flere, som Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen ikke var i kontakt med, *jf. figur 17*.

Figur 17. Andel af fattige voksnes kontakt til BIF i 2017

De fattige forældre, som har modtaget tilbud i Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen, har hyppigst modtaget *Vejledning og opkvalificering*. Der tegner sig nogenlunde samme billede for de 1-års- og 3-årsfattige. Dog er der færre 3-årsfattige forældre, som modtog mentorstøtte i forhold til 1-årsfattige i 2017, *jf. figur 18*.

Figur 18. Beskæftigelsestilbud i Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen i 2017

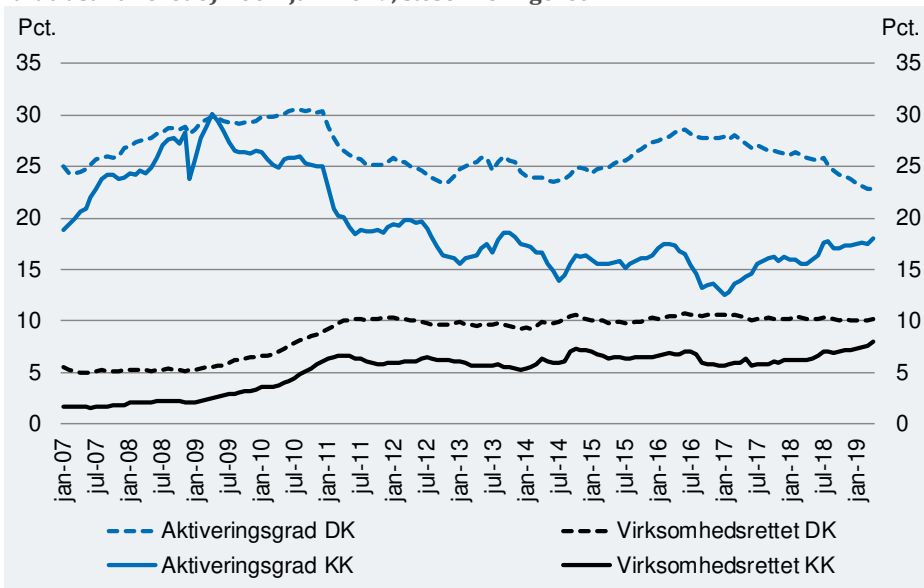
Anm: Beskæftigede og selvforsørgede 3-årsfattige betragtes ikke i ovenstående figur, da der er meget få observationer. Beskæftigelsestilbuddene fremgår af Lov om aktiv beskæftigelsesindsats, som angivelsen af kapitlerne henviser til. Kilde: Danmarks Statistik, Targit og egne beregninger

Der er i litteraturen enighed om, at virksomhedsrettede indsatser har positive beskæftigelseseffekter, både for jobparate ledige og udsatte grupper af ledige. Løntilskud og virksomhedspraktik er de mindst anvendte beskæftigelsesindsatser for fattige forældre på øvrige overførsler, og kun den næstmest anvendte beskæftigelsesindsats for de ledige jobparate fattige forældre i 2017.

København har som siden 2015 været i gang med en omlægning af beskæftigelsesindsatsen til øget fokus på formidling af ordinære jobs og virksomhedsrettet aktivering. Med budget 2019 skete der en yderligere omlægning af beskæftigelsesindsatsen til et øget fokus på virksomhedsrettede indsatser, herunder et øget brug af virksomhedskonsulenter til at skabe kontakt til virksomhederne.

Der er generelt sket en stigning i anvendelse af virksomhedspraktik, løntilskud og nytteindsats i Københavns Kommune for kontanthjælpsmodtagere, jf. figur 19.

Figur 19. Aktiveringsindsatsen i aktive tilbud, kontanthjælpssystemet (andel af fuldtidsaktiverede) 2007-jan. 2019, sæsonkorrigeret

Anm.: Virksomhedsrettede indsatser dækker over virksomhedspraktik, løntilskud og nyttejob. Kontanthjælpssystemet omfatter kontanthjælp, uddannelseshjælp, integrationsydelse samt ydelser efter opbrugt dagpenget.

Kilde: Jobindsats samt egne beregninger og sæsonkorrektioner

Tiltag der kan øge fattige familiers økonomiske råderum

I forståelsespapiret *Retfærdig retning for Danmark* mellem Socialdemokratiet, Radikale Venstre, SF og Enhedslisten fra den 25. juni 2019 beskrives, at der nedsættes en ydelseskommissionen, som blandt andet har til formål at bekæmpe børnefattigdom. Indtil kommissionen har fremlagt sine anbefalinger ydes en målrettet hjælp til de berørte børnefamilier. Der afsættes 250-300 mio. kr. årligt til et midlertidigt, kontant børnetilskud som indføres hurtigst muligt og målrettes børn fra 0-14 år i familier, der er omfattet af kontanthjælpsloftet eller integrationsydelsen.

I den forbindelse har Den Tværgående Analysehed i Økonomiforvaltningen afdækket den potentielle målgruppe for det kontante børnetilskud blandt de fattige familier i 2017 ved at undersøge antallet af familier med børn under 15 år, hvor mindst én af forældrene har modtaget enten kontanthjælp, uddannelseshjælp eller integrationsydelse i løbet af 2017. Beregningerne viser, at denne potentielle målgruppe dækker knap 2.500 børn, hvilket svarer til godt 39 pct. af de økonomisk fattige børn i 2017. Det bemærkes, at dette er et øvre estimat af andelen af fattige familier og dermed børn, der er berettiget til det kontante børnetilskud, da ikke alle i gruppen af kontanthjælps- og uddannelseshjælpsmodtagere vil være berørt af kontanthjælpsloftet⁴.

Afdækningen vidner dermed om, at det ikke er alle økonomisk fattige børnefamilier i Københavns Kommune, der potentielt indgår i målgruppen til at modtage det midlertidige børnetilskud.

Det er endvidere afdækket, hvilke muligheder der findes i kommunalt regi i forhold til at løfte familiernes indkomst og øge deres økonomiske råderum gennem bevilling af økonomiske ydelser og gældsrådgivning.

Satserne på forsørgelsesydelse følger lovgivningen på området og fastlægges således ikke af kommunen. Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen har ikke hjemmel til at yde støtte til fattige

⁴ Grundet manglende data for særlig støtte som følge af kontanthjælpsloftet, er det ikke muligt at opgøre det præcise antal berørt af kontanthjælpsloftet. Derudover vil de specifikke kriterier til målgruppen også have stor betydning for, hvor stor andelen bliver.

familier som særskilt formål udover den forsørgelse, som de voksne kan modtage på baggrund af de lovgivningsfastsatte satser.

Kontanthjælpsloftet, der lægger en økonomisk grænse for, hvor meget en borger samlet set kan modtage i økonomisk støtte, er ligeledes fastsat i loven.

Socialforvaltningen har i visse tilfælde mulighed for at yde økonomisk støtte i forskellige nærmere definerede sammenhænge, men kan generelt ikke bevilge løbende ydelser, som løfter familiernes indkomst varigt. Socialforvaltningen kan yde økonomisk støtte i forbindelse med sociale foranstaltninger på barnet samt økonomisk støtte til fritidsaktiviteter. Socialforvaltningen kan endvidere yde økonomisk støtte til en familie, der ikke har økonomi til bestemte udgifter. Ydelserne kan bevilges i enkelttilfælde. Der kan ydes økonomisk støtte til følgende forhold:

- Rimeligt begrundede enkeltudgifter, der som udgangspunkt skal være uforudsete (f.eks. køleskab, der er gået i stykker)
- Midlertidig huslejhjælp til borgere som har større sociale problemstillinger, der er udsætningstruede.
- Sygebehandling, medicin, tandbehandling mv.
- Udgifter vedr. samvær med børn, som ikke bor hos ansøgeren
- Udgifter til forsørgelse af børn, hvor forældremyndighedsindehaveren er død
- Flytning

Lovgivningen giver mulighed for at yde kompenserende ydelser for borgere med handicap, bl.a. i forhold til hjælp til køb af forbrugsgode fx bil eller dækning af udgifter til anskaffelse af anden bolig mv.

Samlet set er det således et meget begrænset handlerum for kommunen at løfte familiernes indkomst varigt gennem bevilling af økonomiske ydelser.

En analyse fra Vive vedr. fattigdom og afsavn viser, at gæld er udbredt blandt økonomisk fattige familier⁵. Gæld vil kunne begrænse deres økonomiske råderum i dagligdagen. Socialforvaltningen tilbyder gælds/økonomisk rådgivning til borgere, der har behov for hjælp til at

⁵ VIVE (2016) ”Fattigdom og afsavn”. Analysen viser bl.a., at 59 pct. af fattige familier med to forældre og hjemmeboende børn har gæld udover boliggæld.

håndtere egen økonomi. Målgruppen for økonomisk rådgivning er borgere, der har komplekse økonomiske og sociale problemer. En stor del af målgruppen modtager kontanthjælp, og en del af målgruppen er udsætningstruet af egen lejlighed grundet huslejerestance. Alle enheder i Københavns Kommune kan henvise borgere til rådgivningen.

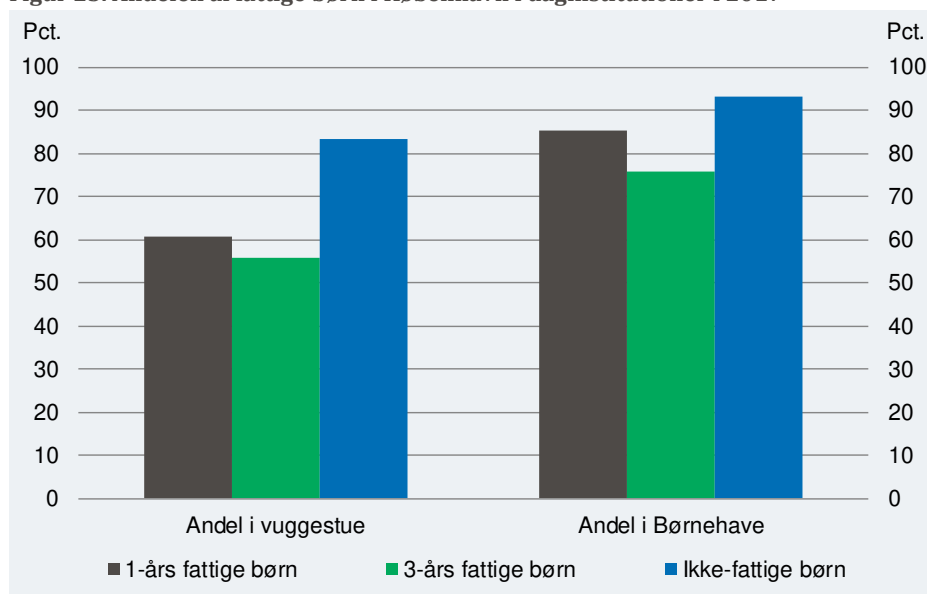
Analyse af indsatser til fattige børn

Børn og unge, der vokser op i fattigdom, er i forøget risiko for at lide afsavn i hverdagen fx i forhold til deltagelse i fritidsaktiviteter, og er risiko for selv at blive fattige som voksne⁶. Derfor er der gennemført en mindre analyse af indsatser til fattige børn. Tilknytning til dagtilbud fx vuggestue og børnehave kan øge forudsætningerne for en god skolegang og dermed bedre voksentilværelse. Fritidsjob og deltagelse i fritidsaktiviteter kan medvirke til at øge chancen for, at børnene ikke selv bliver fattige som voksne⁷.

Dagtilbud

Der er en underrepræsentation af fattige børn i daginstitutionerne. Andelen af 1-årsfattige og 3-årsfattige børn i vuggestue ligger hhv. 23 pct. point og 27 pct. point lavere end de ikke fattige børn, jf. figur 23. I børnehavealderen er specielt de 3-årsfattige underrepræsenteret, idet de ligger 17 pct. point lavere end ikke-fattige børn, mens de 1-årsfattige i højere grad nærmer sig de 3-årsfattige.

Figur 23. Andelen af fattige børn i København i daginstitutioner i 2017

Kilde: Egne beregninger pba. data fra Danmarks Statistik

Børne- og Ungdomsudvalget har i 'Strategi for børn og unge i København 2019-2021 -Vores børn – fælles ansvar' som målsætning, at udsatte børn skal bedre fra start og der skal være flere høj kvalitets dagtilbud. Københavns Kommune har også skrevet under på

⁶ Lesner, Rune V. (2017), "The long-term effect of childhood poverty", Journal of Population Economics, 2017.

⁷ Trygfondens Børneforskningscenter: Rune V. Lesner, Anna Piil Damm, Preben Bertelsen and Mads Uffe Pedersen (2018): *Life Skills Development of Teenagers through Spare-Time Jobs*

Småbørnsløftet, der forpligter til at give indsatsen for udsatte børn de første 1.000 dage af deres liv et løft. Derudover er der igangsat en række indsatser målrettet de yngste børn – eksempler herpå er *Leg og Lær*, der er en opsøgende familieindsats, hvor der blandt andet tilbydes hjælp til at finde og ansøge om dagtilbud og gives information om økonomisk støtte samt PLUS-Pladser til børn, som har sproglige og/eller trivselsmæssige udfordringer.

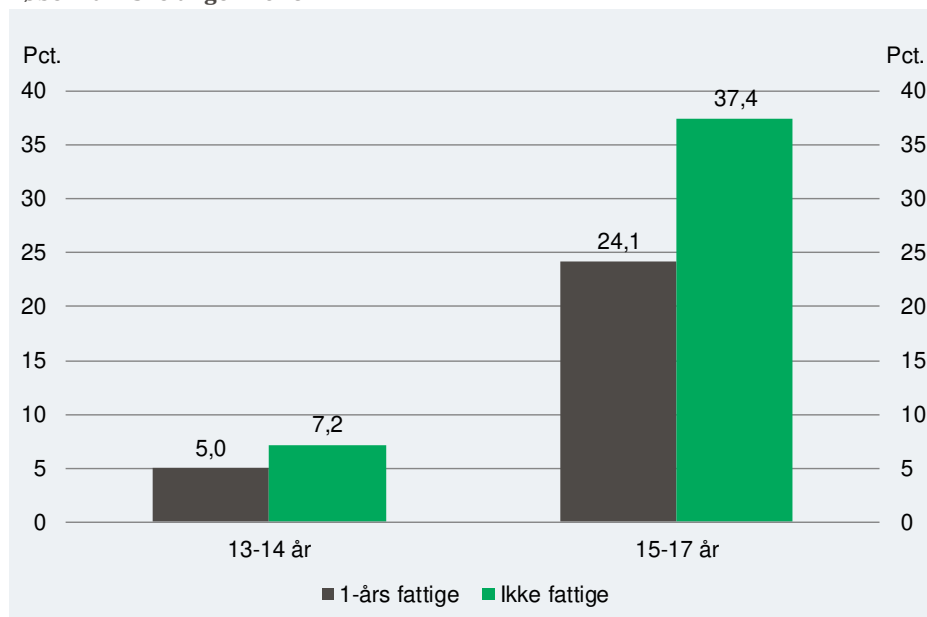
Den nye nationale lovgivning Parallelsamfundslovgivningen, medvirker til, at flere børn fra udsatte boligområder fra juli 2019 indskrives i et dagtilbud.

Socialforvaltningen har ligeledes en række støtteindsatser og initiativer målrettet de yngste børn. Det drejer sig fx om indsatsen *De Utrolige År*, hvor man gennem forældrekurser arbejder med at styrke forældrenes kompetencer i forhold til at skabe positivt samspil og relationer til deres børn. Det gælder eksempelvis også tilbuddet 'En God Familiestart', som er et tidligt forebyggende tilbud, hvor familievejledere arbejder med at skabe en god og tryk tilknytning og stabile relations- og samspilsmønstre mellem barnet og forældrene.

Fritidsjob

Der er tiltagende viden om, at børn og unge med fritidsjob får bedre skolekarakter, begår mindre kriminalitet og er hurtigere til at begynde på en ungdomsuddannelse. Fattige unge i København er i mindre grad end ikke-fattige unge i et fritidsjob. 24 pct. af de fattige 15-17 årige har et fritidsjob mod 37 pct. af de øvrige unge i København, *jf. figur 24*.

Figur 24. Andelen af fattige børn i fritidsjob sammenlignet med øvrige københavnske unge i 2016.

Kilde: Egne beregninger pba. data fra Danmarks Statistik

Der er allerede igangsat en række indsatser til at få unge i fritidsjob. Socialforvaltningen har et tilbud om fritidsjob med mentor, hvor udsatte unge, der ikke selv kan fastholde et fritidsjob kan få mentorstøtte. Derudover er der i forbindelse med kommunens Integrationshandlingsplan for 2019-2022 afsat midler til en indsats til unge københavnere med minoritetsbaggrund i alderen 15-24 år får hjælp til at finde et fritidsjob.

Fritidsaktiviteter

Undersøgelser viser, at udsatte børn og unge er mindre aktive i organiserede fritidsaktiviteter end børn generelt. Analysen ”Fattigdom og afsavn” fra SFI konkluderer, at fattige lider et betydeligt højere niveau af afsavn af fritidsaktiviteter end personer i den ikke-fattige gruppe⁸. Internationale studier peger på, at deltagelse i fritidsaktiviteter er relaterede til forbedrede skolepræstationer, bedre trivsel og styrket netværk og selvtillid⁹.

⁸ Ifølge forældrene er det 10 pct. af børnene i de økonomisk fattige familier, der ikke går til en ugentlig fritidsaktivitet, fordi forældrene ikke har råd, mens det gælder 5 pct. af børnene i de ikke-fattige familier. Denne forskel er dog ikke signifikant. Der er imidlertid signifikant flere af børnene i de økonomisk fattige familier, 5 pct., der har måttet undvære udstyr eller ture i forbindelse med en fritidsaktivitet, mod kun 1 pct. i de ikke-fattige familier

⁹ Socialstyrelsen (2016): *Udbredelse af erfaringer med fritidspas*

Derfor giver det god mening at forsøge at inkludere flere fattige børn i fritidsaktiviteterne. Københavns Kommune har allerede i dag en række indsatser, der er målrettet mod at afbøde fattigdommens konsekvenser for børn og unges fritidsaktiviteter, men hvor det vil give mening at styrke området endnu mere. Nogle af de vigtigste indsatser er *kontingentstøtteordning til deltagelse i fritidsaktiviteter*, der blev indført i 2018. *Fritidsguide-ordningen (KFF)*, *FerieCamp (KFF)*, *Mere Musik til Byens Børn (BUF, KFF)* og *Aktive børn i forening (KFF BUF, SUF)*.